

การศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2
The operation management of early childhood education in schools under
the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2

นางสาวเพชรรัตน์ ขวาลิต

อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก รองศาสตราจารย์นันทยา น้อยจันทร์

หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 กลุ่มตัวอย่างได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียนและครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จาก 147 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 147 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยโรงเรียนละ 1 คน จำนวน 147 คน รวม 294 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เป็นแบบประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ค่าความถี่ (f) ค่าร้อยละ (%) ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

ผลการศึกษาพบว่า

สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.68$) โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 5 ด้าน ที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา ได้แก่ ด้านมาตรการส่งเสริม ($\bar{X} = 3.73$) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.71$) ด้านผู้เรียน ($\bar{X} = 3.68$) ด้านการจัดการศึกษา และด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ($\bar{X} = 3.67$) ตามลำดับ

คำสำคัญ : การศึกษาปฐมวัย

Abstract

The purpose of the study was to study the operation management of early childhood education in schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2. The samples were 294 administrators and teachers in schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2, selected by purposive sampling.

The data were collected by a set of 5-point rating scale questionnaires. Data analysis was done through frequency (f), percentage (%), arithmetic means ($\bar{X}$), and standard deviation (S.D.).

The results of the study are summarized below:

The operation management of early childhood education in schools under the Office of Nakhon Sawan Primary Educational Service Area 2 as a whole was at a high level ($\bar{X} = 3.68$). Accordingly the highest level five means were the support measures ($\bar{X} = 3.73$), the identity of education ($\bar{X} = 3.71$), the learners ($\bar{X} = 3.68$), management of education and creation of a learning society ($\bar{X} = 3.67$).

Keywords: Early childhood education

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัย เป็นการจัดการศึกษาพื้นฐานระดับแรกเพื่อวางรากฐานชีวิตของเด็กให้เจริญเติบโตอย่างสมบูรณ์ มีพัฒนาการสมวัยอย่างสมดุลทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เด็กวัยนี้บนพื้นฐานความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล โดยใช้กิจกรรมกระตุ้นและส่งเสริมพัฒนาการของสมองอย่างเต็มที่ เช่น การทดลอง (สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, 2554 : 81) และการจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุดกระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาได้ตามธรรมชาติและเต็มศักยภาพ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542, 2542 : 7)

กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย จำนวน 11 มาตรฐาน 51 ตัวบ่งชี้ กับสถานศึกษาที่เปิดสอนระดับการศึกษาปฐมวัยทุกสังกัด เพื่อเป็นหลักในการเทียบเคียงสำหรับสถานศึกษา หน่วยงานต้นสังกัด และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในการพัฒนา ส่งเสริม สนับสนุน กำกับดูแล และติดตามตรวจสอบคุณภาพการศึกษา ตามการประกาศใช้กฎกระทรวงว่าด้วยระบบ หลักเกณฑ์ และวิธีการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2553 ที่ปรับปรุงใหม่ รวมทั้งนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สองที่กำหนดเป้าหมายและยุทธศาสตร์อย่างชัดเจนในการพัฒนาคุณภาพคนไทยและการศึกษาไทยในอนาคต กระทรวงศึกษาธิการจึงปรับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยให้เหมาะสมและสอดคล้องกันเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐานการศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 1-4)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ได้ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาในสังกัดจัดการศึกษาให้เด็กกลุ่มอายุ 4-5 ปี เพื่อเตรียมความพร้อมในด้านการพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ให้เป็นไปตามมาตรฐานของการจัดการศึกษาที่กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดไว้ ซึ่งมีสถานศึกษาในสังกัดที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย จำนวน 147 แห่ง ครอบคลุม 5 อำเภอได้แก่

อำเภอลาดยาว บรรพตพิสัย แม่वंก แม่เป็น และชุมตาบง และจากสรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบสอง ระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2, 2551 : 23) พบว่า การจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยไม่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด โดยเฉพาะในมาตรฐานเรื่องการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ของเด็ก ซึ่งต้องได้รับการพัฒนาอย่างมาก จะเห็นว่าปัญหาดังกล่าวมาจากปัญหาด้าน การจัดบุคลากรไม่ตรงตามสาขาวิชาเอก และบุคลากรไม่เข้าใจในเรื่องมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัยอย่าง ถ่องแท้ ทำให้ผู้ศึกษามีความสนใจที่จะศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 เพื่อนำผลที่ได้จากการศึกษาไปใช้ในการ ปรับปรุง วางแผน และพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2

ประโยชน์ของการศึกษา

ทำให้ทราบสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการนำไปปรับปรุงการวางแผนการดำเนินงาน

ขอบเขตของการศึกษา

ขอบเขตด้านประชากร

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 จาก 147 โรงเรียน

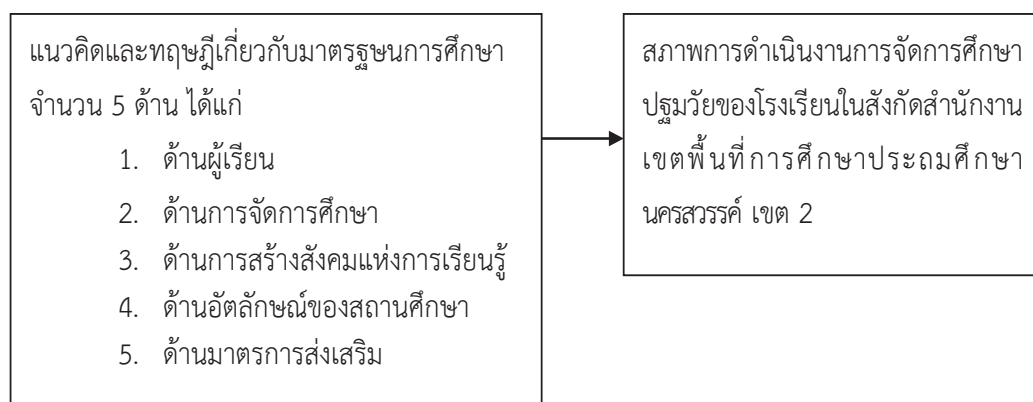
ขอบเขตด้านเนื้อหา

มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการได้ปรับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพมาตรฐาน การศึกษา เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา และเพื่อรองรับการประเมินคุณภาพภายนอก ซึ่ง มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย เพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา ที่กระทรวงศึกษาธิการประกาศ ให้ใช้เมื่อวันที่ 27 กรกฎาคม พ.ศ. 2554 เพื่อให้การนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติได้อย่างมี ประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลในการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ประกอบด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554 : 1-4) ดังนี้

1. มาตรฐานด้านผู้เรียน
 - 1.1 มาตรฐานที่ 1 เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกาย
2. มาตรฐานด้านการจัดการศึกษา
3. มาตรฐานด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้
4. มาตรฐานด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษามี
5. มาตรฐานด้านมาตรการส่งเสริม

จากการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ผู้ศึกษาเสนอกรอบแนวคิดของการศึกษาได้ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

วิธีดำเนินการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จาก 147 โรงเรียน

กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จาก 147 โรงเรียน ประกอบด้วย ผู้อำนวยการโรงเรียน 147 คน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย โรงเรียนละ 1 คน จำนวน 147 คน ซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยการเลือกแบบเจาะจง ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 294 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
เครื่องมือที่ใช้ศึกษา

เครื่องมือในการศึกษาครั้งนี้เป็นแบบสอบถามจำนวน 1 ฉบับ แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ตำแหน่ง เพศ ระดับการศึกษา และ
ประสบการณ์การทำงาน

ตอนที่ 2 สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 จำนวน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านผู้เรียน 2) ด้านการจัดการศึกษา 3)
ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ 4) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และ 5) ด้านมาตรการส่งเสริม จำนวน
ข้อคำถามรวม 59 ข้อ เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Likert (1976 : 247)
ดังนี้

5 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานมากที่สุด

4 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานมาก

3 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานปานกลาง

2 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานน้อย

1 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้ศึกษาขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์ ถึงผู้อำนวยการโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บ
รวบรวมข้อมูล ในระหว่างวันที่ 23-27 ธันวาคม 2556

2. ผู้ศึกษาส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาที่เป็นประชากรในการศึกษาครั้งนี้ จำนวน 294 ฉบับ
พร้อมทั้งขอความอนุเคราะห์ให้โรงเรียนส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้ศึกษา โดยผู้ศึกษาใส่ซองติดแสตมป์
และเจ้าหน้าที่ของผู้ศึกษาไปพร้อมกัน

3. ผู้ศึกษารวบรวมแบบสอบถามที่ส่งกลับมาทั้งหมด แล้วนำข้อมูลไปใช้ในการวิเคราะห์ผล

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้สถิติพื้นฐาน ด้วยการแจกแจง
ความถี่ และหาค่าร้อยละ

2. วิเคราะห์สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวม รายด้าน และรายข้อ โดยใช้สถิติพื้นฐานวิเคราะห์หา
ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และแปลความหมายของคะแนน (บุญชม ศรีสะอาด และ
บุญส่ง นิลแก้ว, 2535 : 23-24) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง มีสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อยที่สุด

สรุปผลการศึกษา

1. ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายด้านทั้ง 5 ด้านที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา ได้แก่ 1) ด้านมาตรการส่งเสริม 2) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา 3) ด้านผู้เรียน 4) ด้านการจัดการศึกษา และ 5) ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ตามลำดับ

2. ด้านผู้เรียน ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและมีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย 2) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว รู้จักซักถาม และรักการเรียนรู้ และ 3) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ มีความร่าเริงแจ่มใส มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง มั่นใจ กล้าแสดงออก และรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง

3. ด้านการจัดการศึกษา ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีคุณวุฒิและความรู้ความสามารถในด้านการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) การสร้างความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ

4. ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานการจัดแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน 2) การสร้างส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และ 3) การสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา

5. ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนาเด็กให้บรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 2) การจัดโครงการ/กิจกรรมที่ตอบสนองเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม

6. ด้านมาตรการส่งเสริม ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายชื่อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนตามนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น 2) การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย และ 3) การสร้างความพึงพอใจต่อการดำเนินงานที่ตอบสนองนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา

อภิปรายผล

1. ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 อันดับแรก ได้แก่ 1) ด้านมาตรการส่งเสริม 2) ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา และ 3) ด้านผู้เรียน ส่วนด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการดำเนินงานต่ำสุด แต่อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ยังขาดความชัดเจนและการให้ความสำคัญของการจัดการแหล่งเรียนรู้ ซึ่งประกอบกับการขาดแคลนด้านงบประมาณที่มีจำนวนจำกัด การพัฒนาสถานศึกษาจะเป็นในลักษณะของการพัฒนาในด้านอาคารสถานที่ เป็นภาพรวม ไม่ได้เฉพาะเจาะจงและลงลึกไปถึงแหล่งเรียนรู้โดยตรง และจะเห็นได้ว่าหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนไม่ได้มีการประเมินอย่างเป็นรูปธรรม มีไว้เพื่อให้ตรวจสอบเท่านั้น ขาดการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตร โดยใช้ผลการประเมินเป็นฐานของการปรับปรุง ดังนั้น จึงขาดประสิทธิภาพของการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติ แต่ถึงอย่างไรก็ตามการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมากทั้ง 5 ด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของคำลี สีนุกiewicz (2548 : 45) ที่ได้วิจัยเรื่องการศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของมณฑา โฉมราช (2548 : 63) ที่ได้วิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 พบว่า สภาพการจัดการศึกษาปฐมวัยทั้ง 6 ด้าน ทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน มีความเห็นตรงกันว่าโรงเรียนมีการปฏิบัติในระดับมากถึงมากที่สุด เช่นเดียวกัน

2. ด้านผู้เรียน ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายชื่อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านร่างกายเป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและมีทักษะการเคลื่อนไหวตามวัย 2) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านสติปัญญา สนใจเรียนรู้สิ่งรอบตัว รู้จักซักถาม และรักการเรียนรู้ และ 3) การพัฒนาให้เด็กมีพัฒนาการด้านอารมณ์และจิตใจ มีความร่าเริงแจ่มใส มีความ

รู้สึกที่ติดตัวตนเอง มั่นใจ กล้าแสดงออก และรู้จักควบคุมอารมณ์ตนเอง ส่วนในรายการการพัฒนาให้เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้ มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด และอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ โรงเรียนส่วนใหญ่มีครูผู้รับผิดชอบสอนเด็กในระดับปฐมวัยเพียงคนเดียว ที่ต้องดูแลเด็กทั้งในระดับชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 และในสถานศึกษาบางแห่งเปิดรับเด็กอนุบาล 3 ขวบ มาดูแลเพิ่มเติมเอง ซึ่งไม่ได้ส่งต่อให้เข้าเรียนในศูนย์เด็กเล็กที่อยู่ในความดูแลขององค์การบริหารส่วนตำบล ประกอบกับเป็นความประสงค์ของผู้ปกครองโดยตรงที่ต้องการให้บุตรหลานเรียนในสถานที่แห่งเดียวกัน เพื่อสะดวกในการรับส่งและมีพี่ๆ ที่เรียนในโรงเรียนแล้วคอยดูแล จึงฝากบุตรหลานไว้ในชั้นเรียนเดียวกับเด็กปฐมวัย ทำให้ภาระในการดูแลเด็กเพิ่มมากยิ่งขึ้น ทำให้การพัฒนาให้เด็กมีความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดจากประสบการณ์การเรียนรู้จึงทำได้ไม่เต็มที่ เพราะเด็กมีช่วงของพัฒนาการที่ต่างกัน

3. ด้านการจัดการศึกษา ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายชื่อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีคุณสมบัติและความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษาปฐมวัย 2) การสร้างความพึงพอใจต่อการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยของเด็ก ผู้ปกครอง และชุมชน และ 3) ผู้บริหารมีการส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ ส่วนในรายการการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาที่นำไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด และอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการจัดการศึกษาปฐมวัยมีหลักสูตรที่ชัดเจน ที่กำหนดให้ครูผู้สอนสามารถนำไปปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม มีแบบอย่างชัดเจน ซึ่งแตกต่างจากหลักสูตรสถานศึกษาในระดับชั้นประถมศึกษาและมัธยมศึกษา ที่ต้องมีการวิเคราะห์มาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้ และการจัดทำหน่วยการเรียนรู้ ทำให้สถานศึกษาไม่ต้องรับภาระในการจัดทำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมากนัก แต่จะไปเน้นในการส่งเสริมและพัฒนาครูผู้สอนให้มีความรู้ความสามารถในการออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเหมาะสมตามวัย

4. ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ ในภาพรวมสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายชื่อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมในการติดตาม ตรวจสอบการดำเนินงานการจัดแหล่งเรียนรู้ของคณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง และชุมชน 2) การสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก และ 3) การสร้าง ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนในรายการการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด และอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สถานศึกษาส่วนใหญ่มักจะอิงแหล่งเรียนรู้ภายนอกสถานศึกษาสำหรับการพัฒนาเด็กและผู้เรียนในโรงเรียนเป็นหลัก โดยเฉพาะการจัดให้มีกิจกรรมทัศนศึกษาปีการศึกษาละ 1 ครั้ง เท่านั้น แต่ไม่ได้ให้

ความสำคัญกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในสถานศึกษามากนัก เนื่องด้วย ความจำกัดด้านงบประมาณในการจัดหา สร้าง ทำนุบำรุงสิ่งต่างๆ การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาจึงเป็นไปเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กเป็นส่วนใหญ่ เช่น การพัฒนาห้องสมุด การปลูกผักปลอดสารพิษ สหกรณ์ในโรงเรียน แต่ไม่สามารถพัฒนาแหล่งเรียนรู้ให้ครอบคลุมถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชน เพราะเป็นภารกิจที่ต้องอาศัยกำลังคน และงบประมาณเป็นสำคัญ เพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงาน

5. ด้านอัตลักษณ์ของสถานศึกษา ในภาพรวมสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดโครงการ/กิจกรรมที่พัฒนาเด็กให้บรรลุตามเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา 2) การจัดโครงการ/กิจกรรมที่ตอบสนองเป้าหมาย ปรัชญา วิสัยทัศน์ และจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา และ 3) การมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้เรียน พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องต่อการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรม ส่วนในรายการความต่อเนื่องในการนิเทศกำกับ ติดตาม และนิเทศการดำเนินงานตามโครงการ/กิจกรรมตามจุดเน้นของการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษา มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด และอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ในบางโครงการ/กิจกรรมไม่ได้ดำเนินการตามปฏิทินการศึกษา ผู้นิเทศไม่มีเวลา และไม่ได้ได้รับความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้อง ผู้บริหารโรงเรียนและผู้รับการนิเทศไม่เห็นความสำคัญของการนิเทศกำกับ ติดตาม ซึ่งนับเป็นปัญหาของการนิเทศภายในของสถานศึกษาหลายแห่งในปัจจุบัน

6. ด้านมาตรการส่งเสริม ในภาพรวมสภาพการดำเนินการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้อำนวยการโรงเรียน และครูผู้สอนระดับปฐมวัย พบว่า อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยรายข้อที่มีการดำเนินงานสูงสุดลงมา 3 อันดับ ได้แก่ 1) การจัดทำโครงการ/กิจกรรมที่ส่งเสริม สนับสนุนตามนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาเพื่อยกระดับคุณภาพให้สูงขึ้น 2) การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมตามนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาให้บรรลุตามเป้าหมาย และ 3) การสร้างความพึงพอใจต่อการดำเนินงานที่ตอบสนองนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาให้กับบุคลากรในสถานศึกษา ส่วนในรายการการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลสารสนเทศนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัด มีระดับการดำเนินงานต่ำสุด และอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ การดำเนินงานโครงการ/กิจกรรมของโรงเรียนส่วนใหญ่มักจะเป็นโครงการ/กิจกรรมต่อเนื่องตามกลยุทธ์ของสถานศึกษาที่มีความสอดคล้องกับหน่วยงานต้นสังกัดที่มีการดำเนินงานมาทุกปีการศึกษา และมีรูปแบบที่เปรียบเสมือนภาระงานประจำที่มีครูผู้รับผิดชอบอย่างชัดเจน เช่น โครงการ/กิจกรรมวันสำคัญต่างๆ โครงการ/กิจกรรมตามกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ ทำให้การนำข้อมูลสารสนเทศนโยบายและแนวทางปฏิรูปการศึกษาของหน่วยงานต้นสังกัดมาวิเคราะห์ในการดำเนินงานจึงเป็นไปได้ค่อนข้างน้อยมา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ด้านการสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ มีการดำเนินงานต่ำสุด หน่วยงานต้นสังกัดและผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างความตระหนัก และส่งเสริมให้แก่ครูในการสร้างและใช้แหล่งเรียนรู้เพื่อพัฒนาการเรียนรู้ให้แก่เด็กมากยิ่งขึ้น และดำเนินงานอย่างต่อเนื่องเป็นรูปธรรม
2. จากผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2 ในรายด้าน 5 ด้าน พบว่า ทุกด้านมีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ผู้บังคับบัญชาต้องหาวิธีหรือกลยุทธ์การธำรงรักษาไว้ ส่วนรายการที่เป็นลำดับสุดท้ายในแต่ละด้านควรใช้กลยุทธ์แก้ไข ปรับปรุง

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

1. ควรทำการศึกษาเกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2
2. ควรศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546**. กรุงเทพฯ: กระทรวงฯ.
- . (2554). **ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องให้ใช้มาตรฐานการศึกษาปฐมวัยเพื่อการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงฯ.
- คำสี สันภูเขียว. (2548). **การศึกษาการจัดการศึกษาปฐมวัยในสถานศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 1-5**. (วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย. เลย.
- บุญชม ศรีสะอาด และบุญส่ง นิลแก้ว. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 6.). มหาสารคาม: มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ มหาสารคาม.
- “พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542,” (2542). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 116 ตอนที่ 74 ก หน้า 1-23.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครสวรรค์ เขต 2. (2551). **ผลการประเมินคุณภาพภายนอก รอบ 2 ระดับปฐมวัย**. นครสวรรค์: สำนักงาน.
- สำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา. (2554). **หลักเกณฑ์และวิธีการประเมินคุณภาพภายนอกของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน**. กรุงเทพมหานคร: สมศ.
- มณฑา โฉมราช. (2548). **สภาพและปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3**. (วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. กรุงเทพมหานคร.
- Likert, R., and Likert, J. (1976). **New way of managing conflict**. New York: McGraw-Hill.